

Un espai també històric. L'any 1863 els militars espanyols van creure que s'havia de construir una via ferroviària paral·lela al riu Ebre

La Via Verda sols es pot transcórrer a peu, en bicicleta o a cavall. FOTO: JOAN REVILLAS

L'atracció turística de la Via Verda a les Terres de l'Ebre

ANTON MONNER
GANDESA

L'antiga via ferroviària Val de Zafan, coneguda com Via Verda, és avui un dels atractius turístics més interessants de les Terres de l'Ebre. Son milers de visitants per any que transiten aquest camí preparat per conèixer el seu recorregut a peu, a bicicleta o a cavall, entre Arnes, Horta de Sant Joan, Prat de Comte, la Fontcalda, Pinell de Brai i Benifallet.

Els seus paisatges majestuosos atreuen la gent que volen gaudir de la natura en el seu estat més primitiu. Cada revolt, cada túnel, cada pont, cada assut, és un nou espectacle pels ulls del turista que observa des de la via de tren desaparèguda el riu Canaletes, el fons de la vall, amb les gorges, les llacunes i les piscines naturals

d'aigües cristal·lines, els boscos, els paisatges, les estacions dels trens gairebé derruïdes, els masos, les fonts, les sendes, les vinyes, els rocams, les oliveres i sobretot la Fontcalda, indret captivador de bellesa bucòlica, antic balneari i santuari marià.

I tot gràcies a una història ben curiosa que va començar per l'any 1863, quan els militars espanyols cregueren que s'havia de construir una via ferroviària paral·lela al riu Ebre, per la seva riba dreta, per protegir l'Estat de qualsevol invasió militar europea. Aquests militars no havien calculat que la via mai havia de servir per l'objectiu defensiu previst. Va costar molts anys construir-la per ser explotada comercialment. En principi es va posar en funcionament des de Puebla de Híjar a Alcanyis abans d'acabar el segle XIX. L'objectiu

era arribar al Port de Sant Carles de la Ràpita, passant per Horta de Sant Joan i Tortosa. Durant la dictadura de Primo de Ribera es van continuar les obres que havien estat paralitzades, durant anys. I el que va començar per la «defensa nacional» d'una Espanya aïllada d'Europa, va concloure, en part, per servir-se'n el general Franco, rebel·lat contra la República, per subministrar les seves tropes d'armament i d'atells durant la Batalla de l'Ebre.

L'any 1938, a marxés forçades, el general va obrir una precària via ferroviària fins el Pinell de Brai que durant els mesos de la contesa va arribar a subministrar 30.000 tones diàries d'armament i municions al seu exèrcit. Fins el 1942 no es va acabar d'obrir la línia ferroviària comercial de Val de Zafan, entre Saragossa i Torto-

sa, i va funcionar fins l'any 1971 quan després d'un fort aiguat es va enfonsar el túnel de davant la Costa del Molí de Gandesa. Aquest enderrocament va servir com excusa per tancar els serveis comercials del tren. Hagué d'arribar la democràcia per reutilitzar el traçat, donant-li utilitat, un cop desmantellada la via, per a fins turístics i produir els probables i corresponents beneficis econòmics a la zona, l'any 2002.

Actualment, amb la pandèmia, si ja era un èxit durant les campanyes anteriors, aquesta, quan la gent cerca llocs més aïllats i allun-

Enguany el turisme a la Via Verda s'ha vist incrementat, amb usuaris buscant natura i pau

yats de les grans concentracions humanes, el turisme s'ha incrementat exponencialment.

Una via que dona vida dels pobles de la Terra Alta, estenent-se al Baix Aragó, i a la resta de les Terres de l'Ebre, amb tots els seus atractius turístics com son els Ports, els encapçalaments dels rius Algars i Estrets, amb els paisatges espectaculars, les vinyes de la D.O. ben arreglades i cuidades com a horts i les atraccions d'Arnes i Horta, amb els seus carrers medievals carregats d'història, de restes dels senyors dels llocs, Templers i Hospitalers, el Convent franciscà de Sant Salvador d'Horta, l'ermita de Santa Bàrbara, els seus reconeguts restaurants, les nombroses cases rurals que proliferen a zones agrestes i aïllades entre boscos i fonts, les rutes interiors de muntanya, les catedrals del vi del Pinell i de Gandesa, el Museu Picasso d'Horta, el Museu de l'Aiguadent de Prat, el Museu de la Batalla de l'Ebre de Gandesa, entre molts altres.

La Via Verda gaudeix d'un turisme consolidat pels ciclistes que poden llogar bicicletes a diferents zones de la ruta, fins i tot màquines preparades per ser usades per persones cegues i amb cartells amb el sistema de lectura braille. També poden llogar cavalls per fer excursions. Els visitants poden parar a descansar i menjar a la Fontcalda o l'estació del Pinell.

Per millorar el servei i oferir més rutes turístiques, els Consells Comarcals del Baix Ebre i la Terra Alta, han signat convenis amb el Matarranya i Morella. Els turistes podran eixamplar les seves estades de vacances des dels Ports fins el Delta de l'Ebre. La Via Verda és la columna vertebral del turisme del sud de Catalunya amb tants i tants atractius oferts.